

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۲/۴/۵

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۲/۵/۲۰

اسناد پارلمانی انگلستان (۷)

(کرمان ۱۹۱۳-۱۹۱۴)

(Diplomatic And Consular Reports)
(Kerman (1913-1914))

مترجم: مریم کمالی

دکترای تاریخ ایران اسلامی دانشگاه تهران

دوره سالانه؛ شماره ۵۴۸۲؛ ارجاع به گزارش پیشین، شماره ۵۲۶۶

گزارشی از تجارت کنسولگری کرمان، سال ۱۹۱۳-۱۹۱۴ (از ۲۱ مارس ۱۹۱۳ تا ۲۰ مارس ۱۹۱۴)

توسط جناب دی. ال. آر. لرمیر، کنسول محترم کرمان

۱. واحد پول

واحد پول قران، نقره است که ارزش آن در مبادلات، نوسان دارد. تقریباً هر ۵۵ قران برابر با یک لیره و پانزده روپیه

است.

(الف)

۱۰۰۰ دینار = ۱ قران

۲۰ شاهی = ۱ قران

۱۰ قران = ۱ تومان

قیمت دینار تنها توسط صرافی‌های ایران تعیین می‌شود. به همین ترتیب، بازرگانان اروپایی، هر قران را به ۱۰۰

شلینگ تقسیم می‌کنند. هم‌چنین عبارت «تومان» را به کار نمی‌برند. قران در مبادلات محلی تقسیم‌بندی‌های دیگری نیز دارد که نیازی به ذکر آن نیست.

ب) سکه و واحد پول

سگه‌های اصلی ایران عبارت‌اند از:

طلا:

۵، ۱۰ و ۲۰ قرانی که کمیاب بوده و چندان کاربرد عمومی ندارد.

نقره:

۵ قرانی کمیاب است. سگه ۲ قرانی بیشترین کاربرد را دارد. سگه یک قرانی، عیار ثابتی ندارد و در حال حاضر، دولت استفاده از آن را قدغن کرده است.

نیکل:

سگه ۱۰۰ دیناری (۲ شاهی) و ۵۰ دیناری (یک شاهی)

مس:

سگه ۱۰۰ دیناری (۱ پول یا یک شاهی)، سگه ۵۰ دیناری (نیم پول یا نیم شاهی)

اسکناس:

۱، ۲، ۳، ۵ و ۱۰ تومانی یا بیشتر در مبادلات محلی، کاربرد دارد و خارج از شهر چندان استفاده

نمی‌شود.

۲. وزن و مقیاس

الف) مقیاس وزن برای کالاهای معمولی تجاری، «من» است که معادل ۶۷۲ مثقال و ۶۰۷۳ پوند محاسبه می‌شود. من تبریز برابر با ۶۴۰ مثقال یا ۶۰۵۴ پوند است.

تقسیم‌بندی من کرمان به صورت زیر است:

۲ هفت درهم = ۱۵ سنگ

۲ پانزده سنگ = ۱ سی سنگ

۲ سی سنگ = ۱ چارک

۲ چارک = ۱ نیم من

۲ نیم من = ۱ من یا ۶۰۳۸ پوند

۱۰۰ من = ۱ خروار

این مقیاس برای اندازه‌گیری شیر و برخی دیگر از مایعات کاربرد دارد.

ب) مقیاس‌های زرگری:

۴ گندم = ۱ نخود

۲۴ نخود = ۱ مثقال = ۷۱ حب

۲ نیم مثقال = ۱ تولای هندی = ۱۸۰ حب (کمتر از دو و نیم حب).

ج) مثقال خطی:

واحد زر است که حدود ۴۰ تا ۴۱ اینچ است. مقیاس‌های کوچک‌تر، عبارت است از:

۲ حب = ۱ سی سنگ

۲ سی سنگ = ۱ چارک

۲ چارک = ۱ نیم زر

۲ نیم زر = ۱ زر

(د) متر مربع

فرش با مقیاس زر مکسر اندازه‌گیری می‌شود؛ هر متر مربع برابر با یک در یک و نیم زر خطی است.

۳. حمل و نقل بین کرمان و بندرعباس

نرخ مبادلات با توجه به امنیت جاده‌ها، میزان حمل و نقل و زمان لازم برای انجام مبادلات، بین ۱ تا ۴ درصد در نوسان است. میزان حمل و نقل داخلی، بیشتر از مبادلات خارجی است و هزینه حمل و نقل جعبه‌ها بیشتر از عدلهاست.

حمل و نقل با قاطر و الاغ ۲۰ تا ۲۵ روز و با شتر ۴۰ روز زمان لازم دارد. گاهی اوقات ۹۵ روز طول می‌کشد. گذشته از آن، گاه کالاها به دلایل مختلف از جمله نبودن حیوانات بارکش معطل می‌ماند. شتر و الاغ مهم‌ترین وسایل حمل و نقل هستند. قاطر در این ایالت زیاد پرورش نمی‌یابد و از این رو نمی‌توان روی آن حساب کرد.

هیچ وسیله چرخ‌دار و یا جاده مناسبی برای عبور این نوع وسایل نقلیه وجود ندارد؛ از این رو برای حمل و نقل وسایل سنگین و حجیم، وضعیت مناسب نیست.

وزن و ابعاد تقریبی محموله‌ها که می‌توان با انواع حیوانات بارکش جابه‌جا کرد، عبارت‌اند از:

حیوان	بار معمولی	حداکثر بار	ابعاد بسته‌ها در هر محموله
شتر	۳۶۰-۴۵۵ (۳۹۰)	۵۲۰	۳ پا و ۶ اینچ در ۲ پا و ۲ اینچ در ۱ پا و ۷ اینچ
قاطر	۳۲۵-۳۹۰ (۳۶۰)	...	۳ پا و ۲ اینچ در ۲ پا و ۱ پا و ۷ اینچ
الاغ	۱۷۰-۲۲۵ (۱۹۵)	...	۲ پا و ۶ اینچ در ۱ پا و ۱۰ اینچ در ۱ پا و ۵ اینچ

نکته: با توجه به آنکه هر محموله از دو قسمت تشکیل شده که دو طرف حیوان قرار می‌گیرد، حداکثر وزن مجاز برای شتر، الاغ و قاطر به ترتیب ۱۹۵، ۱۳۰ و ۹۸ پوند است.

مقیاس‌های آمده در جدول، وزن مجاز هر بسته را نشان می‌دهد اما در صورت لزوم، حمل بسته‌های بزرگ‌تر و با وزن بیشتر تنها با پرداخت هزینه اضافی و صرف وقت بیشتر، امکان‌پذیر است. صاحبان دام به راحتی از حمل برخی محموله‌ها سرباز می‌زنند و چه بسا این محموله‌ها در بندرعباس معطل می‌ماند و به مکان اول و یا جای دیگر فرستاده می‌شود.

از این رو بحث وزن و ابعاد بار از اهمیت جدی برخوردار است. این مسئله و نیز هزینه حمل و نقل، از جمله موضوعاتی است که باید مورد توجه قرار داد. تجارت‌خانه‌ها اغلب با بی‌توجهی به دستورالعمل‌ها و ارسال محموله‌های بزرگتر از حد مجاز، مشکل مسئولان گمرک را دوبرابر می‌کنند.

پست

هزینه پست در ایران مثل دیگر نقاط جهان است. بنابراین کمترین هزینه پست، دو و نیم دینار است. این نکته ساده اغلب توسط گمرک‌خانه‌ها و دیگر مسئولان مقیم بریتانیا و هند نادیده گرفته می‌شود و سبب می‌گردد که همکاران آن‌ها در کرمان به خاطر وضعیت نابسامان پست، دوبرابر قیمت واقعی را پرداخت کنند.

بین اروپا و کرمان دو مسیر پستی وجود دارد:

(۱) از باکو و تهران

(۲) از بمبئی و بندرعباس

جادهٔ قبلی، سریع‌تر است و از لندن تا اینجا حدود ۵ هفته راه است؛ با وجود آنکه جادهٔ دوم حدود ۶ هفته طول می‌کشد، امنیت کمتری دارد و امکان ایجاد اختلال در آن بسیار زیاد است. بسته‌های پستی که از جنوب ارسال می‌شود، در گمرک‌خانهٔ بندرعباس مورد بازرسی قرار می‌گیرند. به همین خاطر، توصیه می‌شود که در زمان تحویل پست، سفارش‌های لازم انجام گیرد؛ در غیر این صورت ممکن است بسته‌های پستی در گمرک‌خانه معطل بماند چون ارسال آن‌ها همیشه بلافاصله و بدون وقفه نیست و ظاهراً هیچ‌کس مسئولیت بازرسی محموله‌های پستی و ارسال به‌موقع آن را برعهده نمی‌گیرد.

شهر	مناطق مجاور و حومه	جمعیت منطقه به انضمام شهرها
بم	۱. بم، ۲. نرماشیر و ۳. بلوچستان	۱ و ۲: ۲۰۰۰۰؛ ۳: حدود ۱۰۰۰۰۰
صیدآباد	سیرجان	۲۲۰۰
بهرام‌آباد	رفسنجان	۵۲۰۰

قبایل

افشار

۳۰۰۰۰

بچاقچی

۸۰۰۰ - ۱۰۰۰۰

اطلاعات کلی

موقعیت، محدوده و تقسیمات اداری ایالت کرمان و بلوچستان، در گزارش‌های ۱۹۱۰-۱۹۱۱ و ۱۹۱۱-۱۹۱۲ عنوان شده است. تنها شهر مهم این ایالت، شهر کرمان با جمعیتی بین ۶۰ تا ۷۰ هزار نفر است که با در نظر گرفتن مناطق مجاور به ۸۰ تا ۹۰ هزار نفر می‌رسد. برخی از شهرهای ایالت که نقش توزیع کالا را بر عهده دارند و به لحاظ تجاری، قابل توجه هستند، در مقدمهٔ این گزارش به طور مختصر معرفی شده‌اند.

سود تجارت خارجی در کرمان

واردات کرمان در دست هندوهاست که عضو شرکت شکرپور و تا حدودی پارسی‌های محلی هستند. صادرات که عمدتاً شامل فرش است، به طور انحصاری در اختیار نمایندگی‌های تجارت‌خانه‌های اروپایی و آمریکایی و نیز ترک‌های تبریز است. خارج از شهر کرمان به‌جز نمایندگی ایران که توسط هندوها اداره

می‌شود، در سیرجان هیچ شرکت خارجی وجود ندارد. نمایندگی داخلی شرکت‌های فرش در مراکز بافت قالی از جمله راهوار، جوپار و رفسنجان مشغول به کار هستند. ایالت کرمان به جز بافت قالی و شال، فاقد هرگونه کالای صنعتی و محصولات کشاورزی صادراتی است. طولانی بودن راه‌ها و عدم امنیت در جاده کرمان - بندرعباس مانع هرگونه تلاش جدی برای افزایش صادرات کالاهای متنوع می‌شود. کرمان اهمیت تجاری خود را به‌طور کامل، مدیون صنعت فرش است. در حال حاضر، پراختن به کرمان و تولیدات داخلی آن از جمله صمغ، بادام و پسته به لحاظ تجاری چندان به صرفه نیست.

شرایط مؤثر بر تجارت

برای بررسی شرایط طبیعی مؤثر بر تجارت ایالت کرمان، بهتر است به گزارش سال گذشته (۱۹۱۲-۱۹۱۳) رجوع کنید.

پراکندگی جمعیت

جمعیت روستایی ایالت کرمان را عمدتاً شیعیان تشکیل می‌دهند. آن‌ها در روستا به کشاورزی مشغول هستند. در مرزهای ایالت فارس تعداد زیادی عشایر زندگی می‌کنند. مهم‌ترین آن‌ها قبایل افشار و بوکاچی بوده که اصالتاً ترکمن هستند.

در بلوچستان شهر قابل توجهی وجود ندارد و ساکنان آن، بلوچ و سنی‌مذهب هستند. مردم بلوچ، یاغی و غارتگرند.

در بررسی پراکندگی جمعیت شهر کرمان می‌بایست افراد فعال در واردات و تجارت خارجی را نیز مدتظر قرار داد.

جمعیت کرمان عمدتاً از محمدیان (شیعیان و شیوخ) تشکیل شده که به‌جز اقلیت غیربومی و ثروتمند مابقی بیشتر قالی‌باف، مغازه‌دار و بازرگان هستند. تعداد کمی صنعتگر از جمله آهنگر، مسگر و نجار نیز در کرمان زندگی می‌کنند. هم‌چنین شماری از تاجران تبریز هستند که تا پیش از گسترش شرکت‌های اروپایی در کرمان، اداره تجارت فرش را در اختیار داشته‌اند. در گذشته از آن، جامعه پارسی‌ها با ۱۷۰۰ نفر به کار تجارت مشغول هستند اما در سال‌های اخیر، اهمیت آن‌ها در امور تجاری کاهش یافته است. در کنار همه این‌ها باید به جمعیت کوچک و فقیر یهودیان ایرانی، ارمنی‌ها، دفترنویس‌ها و نجارها اشاره کرد که اصالتاً اهل اصفهان هستند.

تعداد افراد اروپایی ساکن کرمان در نیمه دوم سال مورد بررسی به ۳۵ نفر رسید که نسبت به سال قبل افزایش چشمگیری داشت. تنها ۱۰ نفر از آن‌ها به‌طور مستقیم درگیر کارهای تجاری هستند و مابقی به جامعه مبلغان مسیحی، تلگرافخانه هندواروپایی، ژاندارمری و کنسولگری انگلستان و روسیه تعلق دارند. مراکز فعال در امر بازرگانی عبارت‌اند از:

۲ کارمند بریتانیایی

بانک شاهنشاهی ایران

۴ سوئسی

شرکت فرش بریتانیا

۹ نفر هندی بریتانیایی	۹ شرکت هندی - انگلیسی
۱ ایرانی	۱ شرکت ایتالیایی
۱ سوئیسی	۱ شرکت آلمانی
۲ آمریکایی و ۳ نفر ترک	دو شرکت آمریکایی

تسهیلات بانکداری توسط یکی از شعب بانک شاهنشاهی در کرمان تأمین می‌شود. بانک شاهنشاهی در بیشتر شهرهای مهم تجاری ایران شعبه دارد ولی در بندرعباس که بندر کرمان محسوب می‌شود، شعبه‌ای ندارد.

تلگراف

کرمان، بم و رفسنجان به‌واسطه قرار گرفتن در مسیر خط تلگراف تهران - اروپا از یک سو و هند از سوی دیگر، دارای تلگرافخانه است. همچنین با بوشهر و شهرهای مهم ایران ارتباط زمینی دارد. اما برای ارسال خبر به بندرعباس می‌بایست از کابل خلیج فارس استفاده کرد که هزینه آن برای هر واژه، بالغ بر ۱ لیره و ۵ شلینگ است.

کرمان، بخشی از نظام تلگراف دولت ایران است ولی این مسئله به لحاظ تجاری، اهمیت چندانی ندارد. تأسیس خط تلگراف مستقیم بین کرمان و بندرعباس دوباره توسط جمعیت جامعه بازرگانان و ژاندارمری دولت مطرح شد. تأسیس خط آهن و کشیدن یک شعبه از آن به سیرجان، سود اقتصادی زیادی به همراه خواهد داشت.

شرایط تجاری سال ۱۹۱۴-۱۹۱۳

اوضاع تجاری نسبت به سال پیش بسیار بهتر بود. امنیت ایالت کرمان به خاطر تلاش و اقدامات امیرمفخم بختیاری والی جدید کرمان، در مجموع، رضایت‌بخش بود. او جاده‌های تجاری را نظم بخشید و در بیشتر اوقات سال کاروان‌ها راحت و با امنیت بین مراکز مهم تجاری رفت و آمد می‌کردند. در ماه می به خاطر عدم حضور والی کرمان در منطقه تحت سکونت اقشار قبایل بلوچ، آشوب و بلوای بزرگی ایجاد شد. تهرود و سروستان مورد غارت قرار گرفت و کاروان‌های تجاری که از بندرعباس می‌آمدند، در منطقه مرغک و سروستان به یغما رفته و به آتش کشیده می‌شدند. یک کاروان تجاری فرش که به سمت بندرعباس حرکت می‌کرد، نزدیک دولت‌آباد مورد حمله و غارت قبایل احمدی و تارون قرار گرفت. ایالت فارس مورد غارت راهزنانی از خود این ایالت قرار گرفت. خسارت برخی از کالاها با تلاش قوام‌الملک پرداخت شد ولی در مجموع، حدود ۱۲ تا ۱۳ هزار تومان خسارت وارد آمد.

امیرمفخم در پایان ماه اکتبر کرمان را ترک کرد؛ با رفتن او ایالت تا آوریل ۱۹۱۴ بدون والی و نیروی نظامی مناسب بود. بلوچ‌ها از غیبت والی استفاده کرده و در ماه‌های نوامبر و دسامبر به نرم‌اشیر هجوم آوردند؛ بعد با قدرت بیشتر در فوریه ۱۹۱۴ بازگشتند و نرم‌اشیر، بم و کرمان تا تهرود و خبیس را غارت نمودند. در سروستان کاروان‌هایی که از بندرعباس به سمت شمال حرکت می‌کردند را به یغما بردند. تعداد کمی از ژاندارم‌ها برای مقابله با آن‌ها رفتند ولی همین قدر بود که توانستند از دست بلوچ‌ها فرار کنند.

سرانجام بلوچ‌ها به ده‌بکری در جیرفت پناه بردند و ضمن غارت کاروان‌های بیشتر، از راه رودبار و نرماشیر به منطقه خود بازگشتند. آن‌ها گذشته از کاروان‌ها، روستاها و مزارع را نیز به یغما بردند. مادامی که در ایالت کرمان نیروی نظامی قدرتمندی، به طور مستمر، مستقر نشود، بلوچ‌ها همچنان به حملات خود ادامه می‌دهند.

با وجود تمام غارتگری‌هایی که توسط بلوچ‌ها صورت می‌گرفت و نابسامانی و ناامنی موجود در جاده‌ها که به آن پرداختیم، کار تجارت بدون وقفه و بارونق جریان داشت. اوضاع مالی، در مجموع نسبت به سال قبل، بسیار بهتر بود و ورشکستگی و خسارت مالی قابل توجهی اتفاق نیفتاد؛ پیشرفت‌های خوبی به وجود آمد و تا حدودی غارت‌ها را جبران کرد.

فرش

نکته قابل توجه در مورد صنعت فرش، این است که جدا از کشاورزی، مهم‌ترین صنعت این منطقه و از نگاه خارجی‌ها مهم‌ترین آن‌هاست.

در کرمان و مناطق اطراف آن دو نوع فرش بافته می‌شود: قالی درجه یک و قالیچه افشاری. فرش درجه یک که طرفدار بیشتری دارد در کرمان و روستاهای اطراف آن مثل سرآسیاب، جوپار، چترود و راهوار بافته می‌شود. این نوع فرش با تار نخ و پود عالی بافته می‌شود. طرح فرش‌ها بیشتر بومی و یا مناسب با بازار و سلیقه خریداران است. البته طرح‌های خاصی نیز توسط برخی شرکت‌های اروپایی سفارش داده می‌شود که اجازه استفاده از آن منحصر به آن‌هاست. رنگ‌هایی که در بافت فرش‌های کرمان به کار می‌رود عمدتاً روشن است. طرح، رنگ و ترکیب رنگ‌ها بستگی به سلیقه دارد ولی ظاهراً اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها بنا به سلیقه شرکت‌های کرمانی عمل می‌کنند. استفاده از رنگ آنیلین ممنوع است. بیشتر فرش‌ها توسط شرکت‌های صادرکننده خریداری می‌شود ولی تعداد زیادی از فرش‌ها به سفارش شرکت‌هایی بافته می‌شود که خود هزینه تهیه تار و پود فرش را متقبل می‌شوند. قیمت هر متر مربع فرش، ۶۰ تا ۷۰ قران است که با توجه به جنس نخ و نوع طرح، متغیر است. این نوع فرش‌ها به آمریکا (نیویورک) و اروپا (عثمانی، لندن، برلین و پاریس) صادر می‌شود.

قالیچه‌های افشاری

این نوع فرش‌ها که توسط قبیله افشاری بافته می‌شود کوچک بوده و طرح زمختی دارد و جنس آن کاملاً از پشم است. این نوع فرش‌ها سفارشی نیستند و در بافت آن‌ها از رنگ آنیلین استفاده می‌شود. خریداران خارجی این نوع فرش‌ها اتریشی، مجارستانی و آلمانی هستند و آن‌ها را از بازار عثمانی خریداری می‌کنند. آمریکا اصلاً خریدار قالیچه‌های افشاری نیست. شرکت‌های اروپایی معمولاً به قالیچه‌های افشاری اهمیتی نمی‌دهند. در مورد میزان رونق تجارت این کالا اتفاق نظر وجود ندارد. شایع است که نوعی فرش همدانی که بهتر و ارزان‌تر است، بازار قالی افشاری را گرفته است. قیمت این قالی (۶ در ۱۰ پای) ۸۰ تا ۱۰۰ قران است.

سالی که گذشت برای تجارت فرش، چندان پُرونق نبود. در نیمه اول سال، بازارهای اروپایی و آمریکایی، رضایت‌بخش بود ولی باز هم بسیاری از فرش‌ها در اروپا به فروش نرسید. بازار لندن و عثمانی

هنوز بسیاری از فرش‌ها را نفروخته است ولی خریداران آمریکایی دست نگه داشته‌اند تا از تعرفه‌های جدید که در اول ژانویه ۱۹۱۴ ابلاغ شد، استفاده کنند. متأسفانه قبل از آن تاریخ، یک بحران مالی در آمریکا ایجاد شد و به همین خاطر فرش‌های بازار نیویورک نیز به فروش نرسید.

هم‌زمان با این حوادث، بازار محلی نیز با مشکل مواجه شد. با ورود یک شرکت اروپایی جدید (شرکت فرش ایران) در ماه ژوئن و در نتیجه افزایش رقابت، بازار محلی رونق چشمگیری یافت و بیشتر شرکت‌ها به این فکر افتادند تا با بستن قراردادهای سنگین با بافندگان و طراحان، آینده خود را تضمین کنند. با این اوصاف، ادامه وضعیت فعلی در طولانی مدت، شرکت‌های صادرکننده را دچار مشکل می‌کند و چه بسا خود بافندگان که در حال حاضر از این شرایط سود می‌برند، دچار زیان شوند. درخواست‌های اندک با قیمت پایین در اروپا و آمریکا با سفارش‌های زیاد و قیمت‌های بالای کرمان سازگار نیست. اگر قیمت تولید همچنان روند صعودی داشته باشد، احتمالاً تجارت فرش کرمان برای همیشه شاهره تجارت را از دست می‌دهد.

شرکت‌های اروپایی، شاکی بودند که صادرکنندگان ایرانی سعی دارند بازار عثمانی را از بین ببرند. شایع است که صادرکنندگان ایرانی با دریافت کارمزد کار می‌کنند. آن‌ها فرش‌ها را به عثمانی صادر کرده و بر این اساس از بانک‌ها مساعده دریافت می‌نمایند. فرش‌ها ماه‌ها در گمرک‌خانه معطل می‌ماند و بعد در عثمانی برای گریز از ورشکستگی به مزایده گذاشته می‌شود. بهای فرش‌ها آن قدر پایین است که با قیمت خرید، تفاوت چندانی ندارد. به همین دلیل، خیلی‌ها عقیده دارند که قیمت فروش فرش در عثمانی کمتر از قیمت خرید عثمانی‌ها از فرش‌فروشان کرمانی است؛ تازه این نکته جدا از هزینه‌ها و کارمزدهایی است که واردکنندگان عثمانی پرداخت می‌کنند. واضح است که این شرایط به شدت به تجارت سالم و با انسجام ضربه وارد می‌کند. چه بسا شرایط از این هم وخیم‌تر شود چون گزارش شده که مقامات گمرک عثمانی عوارض گمرک را دوبرابر کرده‌اند.

پیش از آنکه تجارت فرش به اهمیت امروزی خود برسد، جایگاه بافت فرش در کرمان بعد از بافت شال بود. در حال حاضر شرایط کاملاً برعکس شده و به نظر می‌رسد که تجارت فرش در حال از بین رفتن است.

شال

این کالا به عثمانی و اسمیرنا صادر می‌شود و شایع است که در آسیای صغیر و بلغارستان نیز بازار فروش دارد ولی احتمالاً به خاطر ایجاد صنعت شال‌بافی البته به شکل تقلیدی در اتریش - مجارستان رونق این تجارت رو به کاهش باشد. ارزش صادرات در طول سال، حدود ۴۰۰۰۰۰۰ تا ۵۰۰۰۰۰۰ قران برآورد شده است؛ شرکت‌های اروپایی اصلاً به این تجارت توجهی ندارند.

مبادلات

متوسط نرخ مبادلات به صورت زیر است:

یک شلینگ ۵۵.۵ قران

۱۰۰ روپیه ۳۷۱.۷۵ قران

حداکثر ۳۷۹ قران

حداقل ۳۶۷ قران

میانگین ۳۷۲.۶۶

در طول سال بانک شاهنشاهی ایران، مبادلاتی با ارزش ۳۸۴۰۰۰۰ قران و صادراتی با ارزش ۱۵۶۰۰۰۰ قران انجام داد.

هزینه حمل و نقل

هزینه حمل و نقل در مجموع به خاطر امنیت جاده‌ها نسبت به سال ۱۹۱۳-۱۹۱۲ پایین‌تر بود. در زیر هزینه حمل و نقل دو سال گذشته آمده است:

بندرعباس به کرمان برای هر ۱۰۰ من

ماه	۱۹۱۳-۱۹۱۴		۱۹۱۲-۱۹۱۳		مدت تحویل	حیوان
	صندوق	بسته	صندوق	بسته		
آوریل	۱۱۰ قران	...	۳۸۰	۳۸۰	۴۵	شتر
آگوست	۱۵۰
سپتامبر	۳۸۰	۳۲۰	۲۰	قاطر
اکتبر	۲۲۰	...	۴۰۰	۲۷۰	۳۰	الاغ
نوامبر	۳۱۰	۴۰۰	۳۵۰	۳۵۰	۴۵	شتر
دسامبر	۳۰۰	۳۳۰	۴۵	شتر
ژانویه	۳۱۰	...	۲۵۵	۲۵۵	۳۰-۴۰	الاغ
فوریه	۲۲۰-۲۱۰	۳۰۰	۲۵۰-۲۶۵	۲۵۰	۸۶	شتر
مارس	۳۵۰	...	۲۶۵	۲۲۰	۴۵	شتر

کرمان به بندرعباس برای هر ۱۰۰ من

ماه	۱۹۱۳-۱۹۱۴		۱۹۱۲-۱۹۱۳		حیوان
	صندوق	بسته	صندوق	بسته	
می	۲۰۰	...	الاغ
ژوئن	۲۰۵	...	شتر
جولای	۲۷۰
آگوست	۲۲۰	...	۱۹۰	...	شتر
سپتامبر	۱۸۰
اکتبر	۱۹۰	...	شتر
دسامبر	۲۰۰	...	۱۷۰

قاطر	۱۷۰		فوریه
...	...		مارس

نکته: ۱۰۰ من = ۶۸۳ پوند

هزینه زندگی

قیمت ضروریات زندگی و تولیدات داخلی در آگوست ۱۹۱۲، در جدول زیر آمده است. تابستان بعد از برداشت محصول، ارزانترین فصل سال است. در زمستان و بهار احتمالاً قیمت‌ها تا ۵۰ درصد افزایش داشته است:

آگوست ۱۹۱۲	آگوست ۱۹۱۳		
۱۶۰ قران	۱۵۰	هر ۱۰۰ من	گندم
۹۱	۷۱	جو
۲۷	۲۲.۵۰	حصیر
۶۰	۶۰	یونجه
۴.۵۰	۵	هر من	گوشت گوسفند
۲	۲	گوشت مرغ
۱۱۰	۱۲۵	سیبزمینی
۱۷	۱۸	کره
۲	۲.۲۵	شیر
۱	۱۲	۱۶ تا ۱۸ عدد	تخم مرغ
۲۲	۳۴	هر ۱۰۰ من	هیزم
۵۰ تا ۵۵	۶۶	زغال سنگ

در ماه دسامبر ۱۹۱۳ قیمت بیشتر کالاهای بالا، ۱۰ تا ۴۰ درصد افزایش داشته است.

پیشرفت‌های اداری و اجرایی

نظم بخشیدن دوباره به اداره امور مالی ایران زیر نظر یک مقام اروپایی، در ژانویه ۱۹۱۳ آغاز شد و در طول سال پیشرفت‌هایی نیز حاصل گردید. بی تردید ایجاد نظم در امور مالی ایالت، تسهیلاتی ایجاد کرد که به طور غیرمستقیم باعث رونق بخشیدن به امور تجاری شد.

مهم‌ترین تحول سال، اعزام نیروی ژاندارم سوئیسی به کرمان بود. هدف از این کار، تربیت و سازماندهی نیرویی کارآمد برای حفاظت از جاده کرمان - بندرعباس و دیگر جاده‌های تجاری ایالت بود. نیروی سوئیسی در پایان ماه اکتبر وارد کرمان شد و تا امروز (اکتبر ۱۹۱۴) این نیرو مشغول تعلیم و آموزش دادن نیروی مورد نظر است. تا امروز اقدامی برای محافظت از جاده بندرعباس و یا دیگر راه‌ها صورت نگرفته است.

آمار

از آنجایی که در کرمان گمرک‌خانه وجود ندارد و اقلام تجاری به صورت رسمی ثبت نمی‌شود، تنها می‌توان به اطلاعات تاجرانی بسنده کرد که قاعدتاً ناقص و فاقد دقت است. در این شرایط، آماري که به دست می‌آید، در بهترین حالت تنها به نوع و میزان واردات و صادرات کالاهای اصلی اشاره می‌کند. این آمار

تنها مربوط به کرمان و بم است و تقریباً از بخش‌های جنوبی ایالت، مثل سیرجان و نیز رفسنجان و بلوچستان اطلاعاتی به دست نمی‌دهد.

در زیر بین درآمد امسال و سه سال گذشته، مقایسه‌ای صورت گرفته است:

۱۹۱۰-۱۹۱۱	۳۰۰۷۹۰	لیره
۱۹۱۱-۱۹۱۲	۳۲۲۱۶۰	
۱۹۱۲-۱۹۱۳	۳۰۰۱۰۰	
۱۹۱۳-۱۹۱۴	۳۶۶۱۶۱	

کرمان

واردات	۱۹۱۰-۱۹۱۱	۱۹۱۱-۱۹۱۲	۱۹۱۲-۱۹۱۳	۱۹۱۳-۱۹۱۴
از طریق بندرعباس	۹۴۶۸۰	۱۲۱۴۸۰	۷۸۷۷۰	۱۴۵۷۹۰
تهران و مشهد	۲۳۷۴۰	۲۹۱۶۰	۱۸۶۵۰	۳۰۶۱۸
در مجموع	۱۱۸۴۲۰	۱۵۰۶۴۰	۹۷۴۲۰	۱۷۶۴۰۸
صادرات				
عمدتاً از طریق بندرعباس به دیگر نقاط ایران	۱۷۰۹۰۰	۱۴۸۷۳۰	۱۶۶۹۰۰	۱۵۹۵۸۲
در مجموع	۲۸۹۳۲۰	۲۹۹۳۷۰	۲۶۴۳۲۰	۳۳۵۹۹۰

بم

واردات	۱۹۱۰-۱۹۱۱	۱۹۱۱-۱۹۱۲	۱۹۱۲-۱۹۱۳	۱۹۱۳-۱۹۱۴
از طریق بندرعباس	۱۱۴۷۰	۲۲۷۹۰	۳۳۱۹۰	۲۸۲۵۷
از شمال	۱۷۹۰	۱۴۲۳
دیگر بخش‌های ایران	۳۷۹۴۵
در مجموع	۱۱۴۷۰	۲۲۷۹۰	۳۴۹۸۰	۶۷۶۲۵
صادرات				
از طریق بندرعباس	۸۰۰	۴۹۱
به دیگر نقاط ایران	۱۲۰۲۰	۳۴۳۴۰	۳۶۵۵۰	۵۱۲۱۸
در مجموع	۲۳۴۹۰	۳۴۳۴۰	۷۲۳۳۰	۱۱۹۳۳۴

نتایج نشان می‌دهد که در سال ۱۹۱۳-۱۹۱۴ نه تنها نسبت به سال ۱۹۱۲-۱۹۱۳ که در مقایسه با چند سال گذشته، افزایش چشمگیری در مبادلات تجاری ایجاد شده است. لازم به ذکر است که افزایش بهای لیره از ۵۰ به ۵۵ قران تنها بخشی از این پیشرفت‌هاست. البته این افزایش قیمت در کل ایران صورت گرفت و در کرمان بهای لیره از ۵۳ به ۵۰ و یک هشتم رسید. به طور دقیق‌تر:

الف) افزایش چشمگیر در واردات کرمان که در مقایسه با سال ۱۹۱۲-۱۹۱۳ تقریباً دو برابر بود و نسبت به سال ۱۹۱۱-۱۹۱۲ که به لحاظ تجاری موقّق بود، یک ششم افزایش داشت؛

ب) افزایش صادرات کرمان؛

ج) کاهش واردات و صادرات بم

تجارت داخلی

در گزارش سال گذشته، گزارشی از تجارت داخلی ارائه شد. در این گزارش، جدول واردات به کرمان و به از مناطق اطراف و دیگر بخش‌های ایران نیز اضافه شده است. (جدول ۴ و ۸) البته نباید اطلاعات ارائه شده در این جدول‌ها را کامل و چیزی بیشتر از آمار تقریبی در نظر بگیریم. در حال حاضر، تجارت داخلی برای شرکت‌های اروپایی چندان قابل توجه نیست اما گزارش‌ها به منابع و نیازهای ایالت اشاره کرده تا چشم‌اندازی کلی از حجم مبادلات و میزان سرمایه به کار رفته را نشان دهد. نکات زیر در جدول‌های جداگانه در پیوست آمده است:

تجارت کرمان

ترتیب اقلام در این جدول و جدول‌هایی که در گزارش‌های پیش تا حدودی نامنظم بود، منطبق با اطلاعات به دست آمده از گمرک‌خانه ایران که به زبان فرانسه بود، آورده شده است. امید است که با این تغییر، امکان ارجاع و مقایسه با دیگر گزارش‌های تجاری فراهم شود.

جدول ۱. واردات به کرمان از طریق بندرعباس

در سال ۱۹۱۳-۱۹۱۴ تقریباً ۸۵ درصد افزایش داشته؛ به‌ویژه در صادرات نخ و در وضعیت مالی به طور کلی پیشرفت‌هایی ایجاد شده است.

داروهای اروپایی

با وجود بیمارستان جمعیت مبلغان مسیحی، اعضای تلگراف‌خانه، بیمارستان ژاندارمری و پزشکان ایرانی بخش خصوصی، می‌بایست میزان زیادی داروی اروپایی وارد شود ولی نمی‌توان آمار دقیقی در این زمینه ارائه کرد.

نفت چراغ

ظاهراً این کالا اول توسط شرکت ایرانی - انگلیسی نفت به بازار وارد می‌شد ولی امروزه نفت آمریکایی هم در بازار موجود است. نفت شرکت ایرانی - انگلیسی در بازار آزاد به فروش می‌رسد و نسبت به نفت روسی کیفیت بسیار مرغوب‌تری دارد. ولی بشکه‌های حامل نفت این شرکت خیلی محکم نیست و احتمال دارد در مسیر ساحل تا بازار آسیب ببیند.

قطعات آهن

اطلاعات مربوط به آن عمدتاً مانند گزارش‌های پیش است.

هر بسته نخ ۲۰ کلافی، ۳۱ قران ارزش دارد. ظاهراً در واردات این کالا تفاوت چندانی نسبت به گذشته ایجاد نشده است و بنا به تحقیقات احتمال دارد که از رقم مربوط به این کالا در گزارش سال گذشته یک صفر افتاده باشد! در چهار سال گذشته به موازات رشد صنعت فرش، واردات این کالا افزایش یافته است. نخ برای تهیه تار و پود قالی به کار می‌رود و خود فرش با الیاف پشمی بافته می‌شود.

جدول ۲. واردات به کرمان از روسیه

ارقام مربوط به سال ۱۹۱۳-۱۹۱۴ افزایش ۶۴ درصدی را نسبت به سال ۱۹۱۳-۱۹۱۲ نشان می‌دهد.

نفت چراغ: کاهش آن ظاهراً به خاطر تجدید واردات از طریق بندرعباس است. منسوجات: افزایش زیاد در واردات این کالا احتمالاً به خاطر ناامنی جاده بندرعباس و انتقال تقاضا به شمال بود.

جدول ۳. واردات به کرمان از دیگر بخش‌های ایالت و ایران

ارقام، حاکی از افزایش ۵ درصدی در واردات سال ۱۹۱۳-۱۹۱۴ نسبت به سال ۱۹۱۲-۱۹۱۳ است.

فرش و شال

ارقام، مربوط به فرش منهای هزینه کرایه و بیمه است. تخمین‌ها تا حدودی متغیر و در برخی از آن‌ها هزینه کرایه و بیمه نیز لحاظ شده است. هزینه‌ها بالغ بر ۸۷۰۵۰۳۶ قران است:

شرکت‌های بریتانیایی و آمریکایی	۷۳۴۲۶۸۰
شرکت‌های دیگر به ویژه ایرانی	۱۲۰۰۰۰۰
در مجموع	۸۵۴۲۶۸۰

نمی‌توان گفت که چه میزان از این رقم، مربوط به صادرات به شمال است ولی تنها درصد کوچکی یعنی حدود یک ششم را شامل می‌شود. یکی از مقامات تخمین می‌زند که از ۱۰۰۰۰۰۰ قران بالاتر نیست. بهای شال صادراتی بیشتر از ۴۰۰۰۰۰ تا ۵۰۰۰۰۰ قران نیست.

جدول ۴. ارقام آن، تخمینی و ناقص است؛ به عنوان مثال، واردات گندم ظاهراً خیلی کمتر از میزان واقعی است.

تجارت بوم

جدول ۵. واردات به بوم از طریق بندرعباس

ارقام سال ۱۹۱۳-۱۹۱۴ نسبت به سال گذشته، کاهش ۱۵ درصدی را نشان می‌دهد.

نفت چراغ

شایع است که این کالا همان نفت ایرانی - انگلیسی «نخل خرما» و آمریکایی «ببر» باشد. قیمت هر من نفت، ۵ قران است که دو برابر نفت روسی که کثیف و کم‌دوام است، تمام می‌شود.

نخ

برای دوختن لحاف و تار و پود فرش به کار می‌رود.

نخ خیاطی

جدول ۶. واردات به بوم از شمال

ارقام، نسبت به سال گذشته، کاهش ۲۱ درصدی را نشان می‌دهد.

شمع

شمع‌های معمولی به صورت ۳۰ بسته شمع ۶ تایی است. شمع‌های کوچک‌تر در ۳۲ بسته دسته‌بندی می‌شوند.

منسوجات

افزایش این تجارت احتمالاً به خاطر ایجاد امنیت در جاده‌ها و بازگشت مسیر تجاری از شمال به جنوب است.

جدول ۷. صادرات از بم از راه بندرعباس

ارقام، نسبت به سال گذشته، کاهش ۳۹ درصدی را نشان می‌دهد؛ این تجارت، ناچیز است.

جدول ۸. واردات به بم از دیگر مناطق ایالت و ایران

ارقام، تقریبی و ناقص است. این ارقام، شامل واردات خرما، پرتقال و لیموی خبیس است.

جدول ۹. صادرات از بم به دیگر بخش‌های ایران

در این مورد، امسال نسبت به سال ۱۹۱۳-۱۹۱۲، ۴۳ درصد افزایش داشت.

حنا

بنا به تحقیقات، از ارقام سال گذشته، یک صفر افتاده است! ارقام امسال نشان‌دهنده تخمین حداکثری ۸۰۰۰۰۰ من است که اغراق‌آمیز به نظر می‌رسد. حداقل تخمین، نصف این رقم است. از میزان کاشت، تولید و صادرات، آمار وجود نیست؛ به همین خاطر نمی‌توان رقم دقیقی را عنوان کرد. برگ‌های حنا بعد از برداشت، به یزد منتقل شده و پس از آسیاب شدن توزیع می‌گردد. البته مقدار زیادی از آن مستقیماً به مشهد و دیگر مراکز تجاری ایران ارسال می‌شود.

بنا بر آمار رسیده از یزد، میزان حنای ارسال شده به یزد حدود ۴۰۰۰۰۰ من است. منطقه مورد کشت و قیمت حنا هر سال تغییر می‌کند و بین ۲۰ تا ۴۰ تومان برای هر خروار در نوسان است.

تجارت سیرجان

جدول ۱۰ و ۱۱. این جدول‌ها جدید و آزمایشی است. ارقام از بهترین منبع در دسترس تهیه شده ولی احتمال دارد که بی‌دلیل افراد در آن اغراق کرده باشند؛ در مورد ارقام صادرات و واردات این جدول، بنا به عدم علاقه به ثبت دقیق آن‌ها اطلاعات دقیقی وجود ندارد.

جدول ۱. تجارت خارجی. واردات به کرمان از طریق بندرعباس در طی سال‌های ۱۹۱۲-۱۹۱۳ و ۱۹۱۳-۱۹۱۴

کالا	۱۹۱۲-۱۹۱۳		۱۹۱۳-۱۹۱۴	
	میزان	بهای تقریبی (قران)	میزان	بهای تقریبی
کبریت	۱۵۰۰	۲۱۷۵۰۰	۴۶۰	۵۰۶۰۰
مشروبات	۸۰	۱۶۰۰
شمع
بلژیکی	۱۵۰۰	۵۲۵۰۰	۱۳۰۰	۴۹۴۰۰
برمه‌ای	۳۰۰۰	۹۷۵۰۰	۳۵۰۰	۱۱۹۰۰۰
قهوه	من	۵۰۰۰	۱۶۰۰	۴۰۸۰۰

۱۸۰۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰۰	آهک
۴۲۲۱۰	۳۵۵	۳۳	...	جعبه	زنجبیل
				من	قند و شکر
۱۱۳۷۵۰۰	۱۷۵۰۰۰	۱۳۷۵۰۰	قند
۴۰۹۵۰۰	۷۸۰۰۰	۶۰۰۰۰	شکر
			...	جعبه	چای
۲۵۲۰۰۰	۱۰۵۰	۲۵۰۰۰۰	۱۰۰۰	...	چای سیاه جاوه
۷۰۲۰۰	۲۷۰۰	چای کلکته
۲۲۵۰۰	۹۰۰	۷۰۰۰۰	چای سیلون
۷۱۵۰	۶۵۰	۲۰۰۰	دارو
			ادویه‌جات
۴۲۰۰۰	۳۰۰۰	۸۵۰۰	لفل
۸۰۰۰	۱۰۰۰	۱۳۰۰۰	زنجبیل
۴۴۵۵۰	۳۳۰۰	۵۲۵۰۰	دارچین
۲۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰۰	میخک
۲۸۱۶۰	...	۲۵۰۰	نعناع
۲۲۵۰۰	۳۰۰۰	زردچوبه
۳۲۴۰۰	۶۰۰	کالاهای تزئینی
۹۰۰۰۰	۳۰۰۰	روغن چراغ
			سنگ‌های معدنی
			آهن
۲۷۰۰۰	۶۰۰۰	۲۵۰۰	قطعه‌های بزرگ
+	+	۲۹۰۰۰	قطعه‌های کوچک
۱۱۸۷۵	۲۵۰۰	+	قطعه‌های کهنه
۱۸۰۰	۳۰۰	+	...	قطعه	آهن قراضه
۲۱۴۵	۳۳۰	۴۰۰۰	استیل
۲۴۰۰۰	۵۰۰	قوطی
+	+	۲۶۰۰۰	حلبی
۶۳۰۰۰	۳۰۰۰	۵۸۵۰۰	ورقه مس

۱۱۰۵۰	۶۵۰	۱۰۰۰۰۰	ورقه برنجی
		قواره	منسوجات
۲۹۴۵۰۰۰	۹۵۰۰۰	۲۱۰۰۰۰	پارچه نخ
			پارچه قرمز
۳۸۴۰۰	۱۲۰۰	پارچه های نخ ۴۸
۵۸۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	پارچه های نخ ۶۰
		چلوار
۱۲۹۰۰۰	۳۰۰۰	۲۴۰۰۰	۱۲۰۰	...	چلوار شسته
۱۲۲۵۰	۵۰۰	۲۲۳۵۰۰	۵۵۰۰	...	چلوار شسته
۲۰۴۷۰۰	۴۶۰۰	یشمی
۲۶۴۰۰۰	۱۲۰۰۰	متقال نخ ۲۴
۶۶۰۰۰	۶۰۰	کشمیر نخ ۴۰
۲۸۸۷۵۰	۱۷۵۰۰	پارچه شطرنجی نخ ۲۴
۵۱۹۷۵	۲۷۰۰	۱۸۵۰۰	۱۲۵۰	...	پارچه حریر
۳۰۰۰۰	...	۶۰۰۰۰	...	عدد	سخت افزار
۵۰۰۰	...	۲۵۰۰	اسباب بازی
				دوجین	چکمه و کفش
۲۸۰۰۰	۴۰	۲۳۵۰۰	۴۵	...	انگلیسی
۳۶۰	۱	کانپوری
۳۶۰۰۰	...	۱۲۵۰۰۰	...	عدد	چینی، سفال و بلور
				من	محصولات شیمیایی
۲۵۶۵۰	۵۴۰۰	۳۵۰۰۰	زاج سفید
۳۶۰۰	۳۶۰	نمک آمونیاک
۱۰۵۰۰	۳۵۰	۳۵۰۰	تیزاب

۱۴۸۵۰	۹۹۰۰	۵۵۰۰	۳۰۰۰	قالب	صابون
			رنگ
			رنگ نیلی
۶۴۰۰۰	۸۰۰	۱۳۳۰۰۰	کلکته
۱۳۲۰۰	۲۴۰		مدرس
۱۶۸۰۰	۴۵۰	۱۲۵۰۰	مولتان
۴۲۳۵۰	۱۲۱۰	۴۳۵۰۰	چخماق
۳۰۰۰	۳۰۰	نارگیل
۱۴۵۷۹۰		قران ۳۹۳۸۵۰۰			در مجموع
قران					
۸۰۱۸۴۲۵		۷۸۷۷۰			لیره

نکته: ۵۰ قران در ۱۹۱۳ - ۱۹۱۲ = ۱ شلینگ و ۵۵ قران در ۱۹۱۴ - ۱۹۱۲ = ۱ شلینگ

جدول ۲. واردات به کرمان از روسیه از طریق تهران، مشهد در طی سال ۱۹۱۲-۱۹۱۳ و ۱۹۱۳-۱۹۱۴

کالا	۱۹۱۳-۱۹۱۴		۱۹۱۲-۱۹۱۳	
	میزان	بهای تقریبی (قران)	میزان	بهای تقریبی (قران)
غذاهای کنسرو
روغن چراغ	۲۰۰۰۰۰	۶۰۰۰	۲۵۰۰	۳۱۲۵۰۰
مواد معدنی				
ماشین ریسندگی	۲۰۰۰۰
سماور از بخارا	۱۰۰۰۰
منسوجات				
پارچه‌های نفیس نخی	۲۵۰۰۰۰	۱۰۰۰	۳۰۰۰	۴۵۰۰۰۰
چیت	۳۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰
کشمیری	۴۰۰۰۰۰	۵۰۰۰
مخمل	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰
کفش و چکمه از تهران	۴۰۰۰	...	۲۵۰۰۰	...
بلور و سفال	۳۰۰۰۰۰	...	۴۵۰۰۰	...
سیگار و تنباکو از رشت	۴۰۰۰۰	...	۱۰۰۰۰	۶۶۷

۵۰۰۰۰	...	۹۰۰۰۰	...	قطعه	اجناس تزیینی
۱۶۸۴۰۰		۹۳۲۵۰۰ قران	...		در مجموع
۳۰۶۱۸		۱۸۶۵۰			لیره

جدول ۳. صادرات از کرمان عمدتاً به اروپا و آمریکا از طریق بندرعباس در سال ۱۹۱۲-۱۹۱۳ و ۱۹۱۴-۱۹۱۳

	۱۹۱۳-۱۹۱۴		۱۹۱۲-۱۹۱۳		کالا
بهای تقریبی	میزان	بهای تقریبی (قران)	میزان		
۱۰۰۰۰	جعبه	غذاهای کنسرو و غیره
۲۲۴۰۰	۳۰۰۰	۱۰۰۰	۳۵۰۰	من	بادام
۵۵۹۰۰	۸۶۰۰	۱۱۳۵۰۰	۱۸۲۰۰۰	...	پسته
				...	ادویهجات
۲۵۲۰	۵۶۰	زیره سیاه
۳۳۲۵	۳۵۰	زیره سفید
۴۰۰۰	۵۰۰۰	۵۰۰۰	...	مثقال	زعفران
۹۰۰۰۰	۱۲۰۰۰	۲۵۵۰۰	۲۴۵۰۰	من	صمغ
۱۵۹۵۸۲					منسوجات
۱۵۹۵۸۲	۳۲۰۰	من	پنبه خام
۱۵۹۵۸۲	...	۶۸۵۰۰۰۰	...	عدد	فرش و شال از طریق بندرعباس
۱۵۹۵۸۲	...	۱۳۵۰۰۰۰	فرش و شال از طریق بندرعباس به شمال
۱۵۹۵۸۲	۱۱۵۰۰	رنگ
۱۵۹۵۸۲	...	۸۳۴۵۰۰۰ قران			در مجموع
۱۵۹۵۸۲		۱۶۶۹۰۰			لیره

جدول ۴. تجارت داخلی. واردات به کرمان از دیگر مناطق ایالت کرمان و ایران در سال ۱۹۱۴-۱۹۱۳

کالا	بها به قران	ملاحظات
غذاهای کنسرو شده و غیره	۱۲۰۰۰	از جیرفت و سرحد (بلوچستان)
برنج	۵۰۰۰۰	از جیرفت، خبیس، اصفهان و شیراز
گندم	۲۰۰۰۰۰	از جیرفت
جو	۸۰۰۰۰	از جیرفت
بادام	۱۰۰۰۰	رفسنجان و سیرجان
پسته	۱۴۰۰۰	رفسنجان و سیرجان
توتون	۵۰۰	راهوار و غیره
پوست و پر منسوجات	۱۵۰۰	سیستان
گیوه و پارچه قلمکار	۴۰۰۰	اصفهان
پشم خام	۱۵۰۰۰	سیستان
کرک خام	۵۰۰۰	سیستان
تنباکو		
تنباکوی قلیان	۹۰۰۰	شیراز، قوک و جیرفت
تنباکوی چیق	۱۴۰۰۰	رشت
تنباکوی سیگار	۱۲۰۰۰	رشت
رنگ		
حنا	۲۵۰۰۰	خبیس و نرماشیر
برگ رنگ نیل	۱۸۰۰۰	خبیس و نرماشیر
در مجموع	۴۷۰۰۰۰	
لیره	۸۵۴۵	

جدول ۵. تجارت خارجی. واردات کالاهای خارجی به بم از طریق بندرعباس در سال ۱۹۱۳-۱۹۱۲ و ۱۹۱۴-۱۹۱۳

کالا	۱۹۱۲-۱۹۱۳		۱۹۱۴-۱۹۱۳	
	میزان	بهای تقریبی (قران)	میزان	بهای تقریبی
کبریت	۱۰۰	۱۲۰۰۰
شمع	...	۱۲۰۰۰	۲۰۰	۸۰۰۰
غذای کنسرو شده
قهوه	۱۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰	۵۰۰۰
نارگیل	۱۵۰	۱۵۰۰
زنجبیل	۲۰۰۰	۴۰۰۰	۳۰۰	۶۰۰

۲۰۰۰	۲۰۰	۰	آهک
		قند و شکر
۳۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰	قند
۷۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۰	شکر
		۰	چای
۴۵۰۰۰	۱۰۰۰	۷۰۰۰۰	درجه یک
۲۹۴۰	۷۰	۴۵۰۰	۱۰۰	...	درجه دو
۷۵۰۰	۳۰۰	۳۰۰۰	چای کلکنه
				...	دارو
۷۵۰	۱۵۰	اسطوخودوس
۷۵۰	۱۵۰	زدور
		ادویه جات
۱۵۰۰	۲۵	هل
۱۰۰۰	۱۰۰	دارچین
۵۰۰	۱۰۰	زنجبیل
۱۵۰۰۰	۱۵۰۰	۱۰۰۰۰	۵۰۰	...	لفل
۱۲۰۰۰	۱۵۰۰	۳۰۰۰	۲۵۰	...	زردچوبه
...	...	۴۰۰۰	۴۰۰۰	جفت	پوشاک، جوراب، نخ
۲۵۰۰۰	۵۰۰۰	۲۵۰۰۰	...	من	نفت چراغ
				...	مواد معدنی
۴۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۶۰۰۰	۱۲۰۰	...	آهن
۷۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۲۵۰	...	استیل
۱۲۵۰	۵۰۰	عدد	ماهی تابه
۱۵۰۰۰۰	۵۰۰۰	۳۰۰۰	۱۰۰	من	مس
۶۷۵۰	۱۵۰	۵۰۰۰	۱۰۰	...	حلبی
				...	منسوجات
۱۰۰۰۰	...	۵۰۰۰	نخ
۲۰۰۰۰	...	۵۰۰۰	نخ نازک
۱۲۵۰۰۰	۵۰۰۰	۵۴۰۰۰	۲۰۰۰	قواره	متقال
			۳۰۰۰	...	پارچه چلوار
۴۵۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	درجه یک
۲۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	درجه دو
۲۵۰۰۰	۱۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	...	نشسته
۲۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	...	پارچه وال
۲۰۰۰۰	۱۰۰۰	۲۴۰۰۰	۱۲۰۰	...	پارچه های نقش دار چایی

۸۰۰۰۰	۵۰۰۰	پارچهٔ پشمی کشمیر
۱۵۰۰۰	۵۰۰۰	۶۰۰۰	۲۰۰	زر	ماهوت
۲۵۰۰۰	۶۰۰۰	۵۰۰۰	۱۰۰۰	...	پارچهٔ کشمیری نیمه‌نخی
۱۲۰۰۰۰	...	۱۰۰۰۰۰	...	عدد	انواع سخت‌افزار مثل چاقو و لامپ
۴۰۰۰	۱۰۰	۵۰۰۰	۵۰	...	ساعت
				بسته	کاغذ
۱۵۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰۰	نامه و پاکت‌نامه
۱۰۰۰۰	۱۵۰۰	۲۵۰۰۰	کاغذ بزرگ
۳۰۰۰۰	۱۵۰۰	۲۵۰۰۰	۱۰۰۰	جفت	چکمه و کفش اروپایی
۲۱۰۰	۳۰۰	من	مواد شیمیایی مثل آمونیاک
۱۵۰۰	۱۵	قالب	صابون
...	...	۷۵۰۰	...	عدد	کالاهای زیر ۲۵۰۰ قران
۱۵۵۴۱۴۰	...	۱۶۵۹۵۰۰	...		در مجموع
۲۸۲۵۷	...	۳۳۱۹۰	...		به لیبره

جدول ۶. واردات به بم عمدتاً از روسیه از طریق شمال در طی سال‌های ۱۹۱۲-۱۹۱۳ و ۱۹۱۳-۱۹۱۴

کالا	۱۹۱۲-۱۹۱۳		۱۹۱۳-۱۹۱۴	
	میزان	بهای تقریبی (قران)	میزان	بهای تقریبی
شمع	جعبه			
معمولی	...	۱۰۰	۱۵۰	۵۲۵۰
کوچک و رنگی	...	۵۰۰	۱۰۰	۳۰۰۰
نفت چراغ	من	۱۰۰۰۰	۲۰۰۰	۵۰۰۰
منسوجات	زر			

۱۵۰۰۰	۵۰۰۰	۵۰۰۰	۵۰۰۰	...	پارچه‌های نخی رنگی
۳۰۰۰۰	۷۰۰۰	۱۰۰۰۰	۲۰۰۰	...	پارچه نخی
...	...	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰	...	پارچه کشمیری
۲۰۰۰۰	۲۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰	...	ماهوت
۷۸۲۵۰	...	۸۹۵۰۰	در مجموع
۱۴۴۳		۱۷۹۰			لیره

جدول ۷. صادرات از بم از طریق بندرعباس در طی سال‌های ۱۹۱۲-۱۹۱۳ و ۱۹۱۳-۱۹۱۴

کالا	۱۹۱۲-۱۹۱۳	بهای تقریبی (قران)	میزان به من	بهای تقریبی
ادویه‌جات، زیره	۴۰۰	۲۰۰۰۰	۱۵۰۰	۱۲۰۰۰
صمغ	۲۰۰۰	۲۰۰۰۰	۳۰۰۰	۱۵۰۰۰
در مجموع	...	۴۰۰۰۰	...	۲۷۰۰۰
لیره		۸۰۰		۴۹۱

نکته: ارقام مربوط به سال ۱۹۱۲-۱۹۱۳ احتمالاً شامل میزان خاصی از هر کالا است که به کرمان ارسال می‌شود.

جدول ۸. تجارت داخلی. واردات بم از مناطق اطراف و دیگر بخش‌های ایران در سال ۱۹۱۳-۱۹۱۴

از	کالا	میزان به من	بها به قران
جیرفت	خرما، کره، برنج، رنگ نیلی،	...	۱۰۰۰۰۰
رفسنجان	پنبه خام	۵۰۰۰	۴۰۰۰۰
گوک	تنباکو	۷۰۰۰	۱۵۰۰۰
رفسنجان، سیرجان، ماهان	تریاک، پشم	۳۰۰	۲۲۵۰۰۰
بلوچستان	خرما، کره، برنج، کرک، پشم و خورجین	...	۱۰۰۰۰۰
مناطق برون ابالتی			
یزد	گیوه، دستمال ابریشمی، رومیزی	...	۱۰۰۰۰۰۰
سیستان	۲۰۰۰۰۰
تبریز	توتون	۷۰۰۰	۱۰۰۰۰۰
تهران	کفش، جوراب و پارچه	...	۱۰۰۰۰۰
اصفهان	لحاف قلمکار	۴۰۰۰۰	۴۰۰۰۰
کاشان	مخمل	...	۳۰۰۰۰۰

۱۵۰۰۰	۱۵۰۰	تنباکو	داراب و لار
۱۵۰۰۰	۵۰۰۰	سیگار	رشت
۷۰۰۰	۵۰۰	دام	گیلان و شاهرود
۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	پشم	خراسان
	۲۰۸۷۰۰۰	...	در مجموع
	۳۷۹۴۵	...	به لیبره

جدول ۹. صادرات از بیم عمدتاً به دیگر بخش‌های ایران در طی سال‌های ۱۹۱۲-۱۹۱۳ و ۱۹۱۳-۱۹۱۴

کالا	۱۹۱۲-۱۹۱۳		۱۹۱۳-۱۹۱۴	
	میزان به من	بهای تقریبی (قران)	میزان	بهای تقریبی
غذاهای کنسرو شده				
گره	۵۰۰۰	۶۰۰۰۰	۳۰۰۰	۳۵۰۰۰
جو	۴۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۴۰۰۰۰
گندم	۸۰۰۰۰	۹۶۰۰۰	۷۰۰۰۰	۶۰۰۰۰
نخود و لوبیا	۲۵۰۰۰	۳۵۰۰۰	۱۲۰۰۰	۱۰۰۰۰
کرک	۳۰۰۰	۶۰۰۰	۵۰۰۰	۲۰۰۰۰
منسوجات	۳۰۰۰	۴۵۰۰۰۰	۱۰۰۰	۲۵۰۰۰۰
پشم				
پشم درجه یک	۵۰۰۰	۵۰۰۰۰	۵۰۰۰	۵۰۰۰۰
پوست گاو	۲۰۰۰	۱۴۰۰۰	۴۰۰۰	۳۵۰۰۰
مواد گیاهی	۳۰۰۰	۳۰۰۰۰
کرچک	۸۰۰	۱۵۰۰	۵۰۰	۴۰۰۰
یونجه	۵۰۰۰	۱۲۵۰۰	۱۵۰۰۰	۳۰۰۰۰
کنجد	۵۰۰	۱۰۰۰۰	۱۵۰۰	۳۰۰۰
حنا	۶۰۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰۰
رنگ نیلی	۱۵۰۰	۲۵۰۰
در مجموع	...	۱۸۲۷۵۰۰	...	۲۸۱۷۰۰۰
به لیبره	...	۳۶۵۵۰	...	۵۱۲۱۸

جدول ۱۰. واردات به شیراز از راه بندرعباس در طی سال‌های ۱۹۱۳-۱۹۱۴

کالا	میزان	بها به قران
کبریت	جعبه	۵۰۰۰۰
شمع	...	۶۷۵۰
غذای کنسرو شده	من	
قهوه	...	۵۲۰۰۰
برنج	...	۷۵۰۰۰

		...	قند و شکر
۸۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	...	قند
۱۴۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	...	شکر
۷۵۰۰۰	۱۰۰۰۰	...	نبات
۵۲۰	۳۰	...	زنجبیل با مواد نگهدارنده
۲۷۵۰۰	۵۰۰	جعبه	چای
۱۰۵۰	۲۰۰	...	هلبله زرد و سیاه
۳۰۰۰	۲۰۰	من	دارچین
۱۰۰۰	۲۰	...	میخک
۱۲۷۵۰	۱۵۰۰	...	زنجبیل
۵۰۰۰	۵۰	...	هل
۶۴۰۰۰	۴۰۰۰	...	لفل
۴۸۰۰۰	۶۰۰۰	...	زردچوبه
۱۱۰۰	۲۰۰	...	سماق
۵۰۰۰	۸۰۰	جعبه	نفت چراغ
		من	فلزات
	۳۰۰۰	...	ورقه آهن
۲۲۵۰۰	۲۰۰۰	...	قطعه آهن
	۱۰۰۰	...	ورقه استیل
۹۲۰۰	۲۰۰	...	حلبی
		قواره	منسوجات
		...	پارچه نخی
۵۷۵۰۰۰	۱۲۵۰۰	...	پارچه چلوار
۶۵۷۰۰۰	۲۱۵۰۰	...	چلوار نشسته
۵۸۸۳۰۰	۶۷۵۰۰	...	پارچه نخی طرح دار
...	۱۰۰۰	...	پارچه قرمز روسی
...	۲۰۰۰	...	پارچه پیراهنی
۳۰۰۰۰	۱۵۰۰	...	پارچه چک
۳۰۰۰۰	۱۵۰۰	...	متقال
۳۳۰۸۰۰	۷۸۲۰	...	انواع پارچه
۱۶۲۰۰	۲۱۰	...	انواع پارچه های ابریشمی
۱۴۰۰۰	۱۲۰	...	پارچه پشمی
۵۰۰۰۰	...	عدد	انواع سخت افزار
۰	۱۰	بسته	کاغذ و پاکت نامه
۰	۴۰۰	...	کاغذ
۲۰۰۰۰	۰	عدد	چینی، بلور و سفال
		من	محصولات شیمیایی

۱۱۵۰	۲۰۰	...	زاج سفید
۴۳۵۰	۳۰۰	...	آمونیاک
...	۲۰۰	...	زاج سیاه
...	۶۰	...	رنگ نیلی
...	۴۰	...	مواد گیاهی
۴۲۶۸۴۲۰			در مجموع
۷۷۶۰۷			به لیبره

جدول ۱۱. صادرات از سیرجان از طریق بندرعباس در طی سال‌های ۱۹۱۴-۱۹۱۳

بها به قران	میزان به من	کالا
		مواد غذایی کنسرو شده
۵۵۰۰۰	۱۰۰۰۰	بادام
۳۷۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	مغز بادام
۱۴۵۸۰۰	۱۸۰۰۰	پسته
۸۸۰۰۰	۵۰۰۰	نخود
		ادویه‌جات
۶۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	زعفران
۴۵۰۰	۵۰۰	زیره سیاه
۴۲۰۰۰۰	۷۰۰۰۰	صمغ
		منسوجات
۷۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	پنبه خام رفسنجان
۷۰۰۰۰	...	پشم قالی
۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	پوست بز
۱۲۰۰۰	۱۰۰۰۰	رنگ
۱۰۰۰	۱۰۰۰	مواد گیاهی و خشخاش
۱۸۶۴۳۰۰		در مجموع
۳۳۸۹۶	...	به لیبره

No. 5482 Annual Series.

DIPLOMATIC AND CONSULAR REPORTS.

PERSIA

REPORT FOR THE YEAR 1913-14

ON THE

TRADE OF THE CONSULAR
DISTRICT OF KERMAN.

EDITED AT THE FOREIGN OFFICE AND THE BOARD OF TRADE

REFERENCE TO PREVIOUS REPORT, Annual Series No. 5265.

*Presented to both Houses of Parliament by Command of His Majesty,
OCTOBER, 1915.*

LONDON:

PRINTED UNDER THE AUTHORITY OF HIS MAJESTY'S STATIONERY OFFICE
By HARRISON AND SONS, 42-47, St. Martin's Lane, W.C.,
PRINTERS IN ORDINARY TO HIS MAJESTY.

To be purchased, either directly or through any bookseller, from
WYMAN AND SONS, LIMITED, 20, BARRACK BUILDINGS, FETTER LANE, E.C. and
29, ABINGDON STREET, S.W., and 24, ST. MARK STREET, CAMBRIDGE; or
H.M. STATIONERY OFFICE (SCOTCH BRANCH), 23, FORTH STREET, EDINBURGH; or
E. LONSDALE, LIMITED, 114, GUILFORD STREET, DUBLIN;
or from the Agencies in the British Colonies and Dependencies,
the United States of America and other Foreign Countries of
T. FISHER UNWIN, LIMITED, LONDON, W.C.

1915.

Price Three Halfpence.

[Gd. 7420—92.]

رتال جامع علوم انسانی